

การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ พืชเสริมรายได้เกษตรกร

ชนิดเห็ดที่เพาะได้

กระบวนการเพาะเห็ด

โรงเรือนและการให้น้ำ

การเพาะเห็ดภูฐาน
และเห็ดนางรมฮังการี

การเพาะเห็ดขอนขาว

การเพาะเห็ดกระด้าง

การเพาะเห็ดแครง

การเพาะเห็ดฟาง
ในตะกร้า

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2579-0151-8

การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

สูตรอาหารเพาะ (1 ตะกร้า)

✓ ฟางข้าวแห้ง	1	กิโลกรัม
✓ ขี้เถ้าแห้ง	0.5	กิโลกรัม
✓ มูลสัตว์แห้ง (ม้า วัว หมู)	0.3	กิโลกรัม

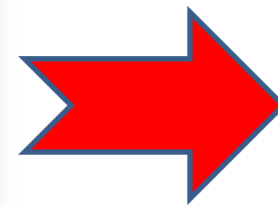
การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเตรียมวัสดุเพาะ

1. แช่วางข้าวในน้ำประมาณ 12 ชั่วโมง โดยฟางข้าวควรเลือกจากแปลงที่ไม่ใช้สารเคมี น้ำที่ใช้เป็นน้ำสะอาด และหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาที่มีปริมาณคลอรีนสูง

ฟางแห้ง

แช่น้ำหรือพรมน้ำ ทิ้งไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง

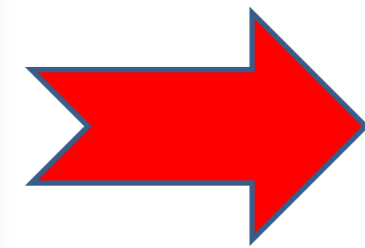
การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเตรียมวัสดุเพาะ

2. แช่ขี้ฟ้ายในน้ำประมาณครึ่งชั่วโมง หรือแช่ให้เปียกพออิ่มตัว โดยสังเกตขี้ฟ้ายทั้งหมด
จนน้ำ

ขี้ฟ้ายแห้ง

แช่น้ำประมาณครึ่งชั่วโมง

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเตรียมวัสดุเพาะ

3. เชื้อเห็ดฟางที่ดีควรมีกลุ่มเส้นใยสีขาวหนาแน่น เจริญต่อเนืองอย่างสม่ำเสมอตลอดถุง มีจุดขาวเล็กๆที่เส้นใยเริ่มรวมตัวกัน และไม่ปรากฏบริเวณสีเขียว ดำ ซึ่งอาจเกิดจากการปนเปื้อนจุลินทรีย์อื่น และไม่มีศัตรูเห็ด

ก้อนเชื้อเห็ดฟาง

เส้นใยเห็ดฟาง

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

1. นำเชื้อเห็ดฟางขนาดบรรจุ 500 กรัม ฉีกหัวเชื้อเห็ดฟางเป็นชิ้นเล็กๆ แบ่งเชื้อออกเป็น 6 ส่วน เท่าๆกัน เพาะได้ 2 ตะกร้า ใช้ตะกร้าละ 3 ส่วน

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

2. เตรียมตะกร้า ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 18 นิ้ว สูงประมาณ 12 นิ้ว มีช่องห่างประมาณ 1 นิ้ว ก้นตะกร้าไม่ทึบเพื่อระบายน้ำได้ดี

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

3. **ขั้นที่ 1** นำฟางข้าวซึ่งแช่น้ำแล้ว มารองก้นตะกร้า กดให้แน่น สูงประมาณ 3 นิ้ว หรือประมาณ 1 ใน 3 ของตะกร้า

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

4. โรยขี้ฟ้าย ซึ่งแช่น้ำจนอืดแล้วให้ขีดข้างขอบตะกร้า กว้างประมาณ 1 ฝ่ามือ หนาประมาณ 1 นิ้ว เว้นตรงกลางไว้ แล้วโรยมูลสัตว์ทับบนขี้ฟ้ายขีดขอบตะกร้าเช่นเดียวกัน

โรยขี้ฟ้าย

โรยมูลสัตว์

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

5. โรยเชื้อเห็ดฟางที่เตรียมไว้ 1 ส่วน โดยโรยชิดขอบตะกร้าเช่นเดียวกับขี้เถ้าและมูลสัตว์

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

6. **ขั้นที่ 2** ใส่ฟางข้าว ขี้เถ้า มูลสัตว์ เช่นเดียวกับขั้นที่ 1

ใส่ฟางข้าว

โรยขี้เถ้า

โรยมูลสัตว์

โรยเชื้อเห็ดฟาง

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

7. **ขั้นที่ 3** นำฟางข้าวมาใส่ในตะกร้าแบบเดียวกับขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 สูงประมาณ 3 นิ้ว

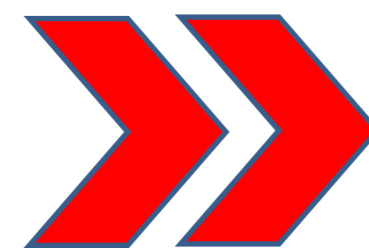
การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

8. โรยด้วยขี้เถ้าให้เต็มพื้นที่ด้านบน หนาประมาณ 1 นิ้ว แล้วโรยมูลสัตว์ทับบน
ขี้เถ้าให้เต็มพื้นที่เช่นเดียวกัน

โรยขี้เถ้า

โรยมูลสัตว์

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

9. โรยเชื้อเห็ดฟางที่เตรียมไว้อีก 1 ส่วน **ให้เต็มพื้นที่ด้านบนเช่นกัน**

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

10. โรยฟางข้าวให้เต็มพื้นที่ด้านบนอีกครั้ง กดให้แน่น หนาประมาณ 1 นิ้ว แล้วใช้ฝักบัวรดน้ำให้ชุ่ม สังเกตมีน้ำไหลซึมจากก้นตะกร้าเล็กน้อย

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

11. นำตะกร้ามาเรียงบนวัสดุรองให้สูงจากพื้นเล็กน้อย โดยวางตะกร้า 3 ใบติดกัน แล้ววางอีก 1 ตะกร้าด้านบนตรงกลางระหว่างตะกร้าทั้ง 3 ตะกร้า

การเตรียมวัสดุและวิธีการเพาะ

วิธีการเพาะ

12. ครอบด้วยส้อมไก่หรือโครงจากวัสดุอื่นๆ คลุมทับด้วยพลาสติก จากด้านบนจนถึงพื้นให้มิดชิด แล้วปิดทับด้วยตาข่ายพรางแสง หรือฟางข้าว

การเปิดดอกและการดูแล

1. วิธีการบ่มเส้นใย

ต้องควบคุมอุณหภูมิให้ได้ประมาณ 37- 40 องศาเซลเซียส ถ้าอุณหภูมิสูงเกินไปให้เปิดช่องเพื่อระบายอากาศด้านบน หรือรดน้ำที่พื้นรอบ ๆ ใช้เวลาบ่มเส้นใย 4-7 วัน

เปิดระบายความร้อนตามความเหมาะสม

การเปิดดอกและการดูแล

2. การกระตุ้นการเกิดดอก

หลังบ่มเส้นใย ลดอุณหภูมิภายในส้อมไก่หรือโครงครอบ ให้อยู่ระหว่าง 28-32 องศาเซลเซียส โดยเปิดระบายอากาศ เพื่อให้เส้นใยสร้างตุ่มดอกเห็ด

เปิดระบายอากาศ

1-2 วัน

เส้นใยเริ่มรวมตัว

1-2 วัน

เกิดตุ่มดอก

การเปิดดอกและการดูแล

3. การพัฒนาเป็นดอกสมบูรณ์

หลังเกิดตุ่มดอก รักษาอุณหภูมิภายในส้อมไก่หรือโครงครอบ ให้อยู่ระหว่าง 28-32 องศาเซลเซียส และอาจให้น้ำเพื่อรักษาความชื้นบริเวณโดยรอบ หลังจากนั้นประมาณ 2-4 วัน สามารถเก็บผลผลิตได้

1-2 วัน

1-2 วัน

การเก็บผลผลิต

เก็บผลผลิตด้วยมือ โดยจับดอกเห็ดฟางที่ได้ขนาดแล้ว เป็นดอกตูม เยื่อหุ้ม
หมวกดอกไม่แตก หมุนเล็กน้อยก่อนยกขึ้น ดอกเห็ดก็จะหลุดออกมาโดยง่าย ดอกเห็ด
ที่เกิดเป็นกลุ่มให้เก็บพร้อมกันให้หมด

ต้นทุนการผลิต

วัสดุอุปกรณ์

การผลิต 1 ชุด (4 ตะกร้า)
495 บาท

- ✓ สุ่มไก่ 1 อัน
- ✓ ตะกร้า 4 ใบ
- ✓ ผ้าพลาสติก(หน้ากว้าง 2 เมตร) 3 เมตร
- ✓ ตาข่ายพรางแสง(หน้ากว้าง 2 เมตร) 3 เมตร

ต้นทุนการผลิต

วัสดุเพาะเห็ด

การผลิต 1 ชุด (4 ตะกร้า)
52 บาท

- ✓ ค่าฟางข้าว
- ✓ ค่าขี้เถ้า
- ✓ ค่ามูลสัตว์
- ✓ เชื้อเพาะ

ผลผลิต/รายได้

ผลผลิต 2 กก./4 ตะกร้า
(0.5 กก./ตะกร้า)

ราคา 90 บาท/กก.

รายได้ 180 บาท

สรุป ต้นทุนการผลิต/รายได้ ต่อการเพาะ 1 ชุด (4 ตะกร้า)

รอบการผลิต 1 ชุด (7รอบ/6เดือน)	ต้นทุนวัสดุ อุปกรณ์ (บาท)	ต้นทุนวัสดุเพาะ (บาท)	ต้นทุนรวม (บาท)	รายได้ (บาท)	รายได้หักต้นทุน (บาท)
1	495	52	547	180	-367
2	0	52	52	180	128
3	0	52	52	180	128
4	0	52	52	180	128
5	0	52	52	180	128
6	0	52	52	180	128
7	0	52	52	180	128
รวม	495	364	859	1,260	401

หมายเหตุ วัสดุอุปกรณ์มีอายุการใช้งานอย่างน้อย 6 เดือน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

การเพาะเห็ด

กลุ่มวิจัยและพัฒนาเห็ด

สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ

โทรศัพท์ 0-2579-8558, 0-2579-0147

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2579-0151-8